

บทที่ 2 วรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง

แนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

การวิจัยเรื่อง รูปแบบของหนังสือพิมพ์ออนไลน์ที่มีผลต่อความพึงพอใจของบุคลากรมหาวิทยาลัยกรุงเทพ มีส่วนประกอบที่สำคัญหลัก ๆ ที่ต้องทำความเข้าใจ เนื่องจากเป็นปัจจัยที่ขาดไม่ได้ในการอ่านข่าวออนไลน์คือ คอมพิวเตอร์และอินเทอร์เน็ต รวมทั้งทฤษฎีทางด้านความพึงพอใจและการเลือกรับสาร ดังนั้นผู้วิจัยจึงศึกษาในเนื้อหาต่าง ๆ ดังต่อไปนี้

แนวคิดเกี่ยวกับหนังสือพิมพ์ออนไลน์

หนังสือพิมพ์ออนไลน์

คำว่า หนังสือพิมพ์ ตามพระราชบัญญัติการพิมพ์ พ.ศ. 2484 ระบุว่า หนังสือพิมพ์ หมายถึง สิ่งพิมพ์ที่มีจำหน่ายเดียวกัน และออก หรือเจตนาจะออกตามลำดับเรื่อยไป มีกำหนดระยะเวลาหรือไม่ก็ก็ตาม มีข้อความต่อเนื่องกันหรือไม่ก็ก็ตาม

คำจำกัดความดังกล่าว จะเห็นได้ว่า คำว่า หนังสือพิมพ์ นั้นสามารถครอบคลุมถึง หนังสือพิมพ์ที่ออกในวาระต่าง ๆ กัน ไม่ว่าจะเป็นหนังสือพิมพ์รายวัน รายสัปดาห์ รายปักษ์ หรือรายเดือน เป็นต้น ส่วนผู้อ่านหนังสือพิมพ์นั้นจะเป็นผู้ที่อยู่ในชุมชนต่าง ๆ เช่น ชุมชนเมืองหลวง ชุมชนต่างจังหวัด หรือชุมชนในแต่ละท้องถิ่น เป็นต้น ส่วนขนาดขององค์กรหนังสือพิมพ์นั้นจะมีทั้งขนาดใหญ่ ขนาดกลาง และขนาดเล็ก ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับประเภทของการเป็นเจ้าของ และการดำเนินกิจการของหนังสือพิมพ์แต่ละฉบับ

หลักวารสารศาสตร์สากล หนังสือพิมพ์แบ่งออกเป็น 3 ประเภท ดังนี้ (ดรุณี หิรัญรักษ์, 2543, หน้า 17)

1. หนังสือพิมพ์ประเภทประชานิยม (popular newspaper) หนังสือพิมพ์ประเภทนี้ มุ่งให้ความสำคัญต่อข่าวสารประเภทเร้าอารมณ์ ตื่นเต้น และข่าวเบา (soft news) ข่าว ดังกล่าว ได้แก่ ข่าวอาชญากรรม ข่าวอุบัติเหตุ ไฟไหม้ ข่าวในแวดวงสังคม เป็นต้น

2. หนังสือพิมพ์ประเภทคุณภาพ (quality newspaper) หนังสือพิมพ์ประเภทนี้ มุ่งให้ความสำคัญต่อข่าวสารที่เน้นหนักทางด้านการเมือง เศรษฐกิจ สังคม และปัญหา ในหลาย ๆ ด้าน ข่าวสารดังกล่าวมีลักษณะหนัก (hard news)

3. หนังสือพิมพ์ประเภทผสมผสาน (combination newspaper) หนังสือพิมพ์ ประเภทนี้ให้ความสำคัญต่อข่าวสารประเภทหนักและเบาในปริมาณที่ใกล้เคียงกัน โดย ในแต่ละฉบับจะมีเนื้อหาทางการเมือง เศรษฐกิจ และสังคม ในขณะที่เดียวกันก็มีเนื้อหา ด้านการให้ความบันเทิง และข่าวสารประเภทตื่นเต้นเร้าอารมณ์

ความหมายของหนังสือพิมพ์ออนไลน์

มณฑิรา อินคชสาร (2539, หน้า 74) ศึกษาพบว่า ความหมายของหนังสือพิมพ์ ออนไลน์ (online newspaper) หมายถึง สื่อที่มีการนำเสนอข้อมูลข่าวสารผ่านทาง เครื่องข่ายคอมพิวเตอร์ออนไลน์หรือผ่านทางคลื่นแม่เหล็กไฟฟ้าปรากฏทาง จอคอมพิวเตอร์ หรือจอโทรทัศน์ ผู้รับสารสามารถเลือกอ่านข่าวสารได้ทางเครื่องรับ ปลายทางเมื่อใดก็ได้ เพียงแต่เปิดรหัสสาร (website) ตามที่ได้กำหนดไว้แล้ว การรายงาน ข่าวเป็นไปอย่างต่อเนื่องตลอดเวลา ผู้รับจะทราบความเคลื่อนไหวในสังคมโดยไม่ต้อง เสียเวลาเปิดหนังสือพิมพ์อ่าน

กาญจนา กาญจนทวี (2542, หน้า 42) ศึกษาพบว่า ความหมายของหนังสือพิมพ์ ออนไลน์ (online newspaper) หมายถึง หนังสือพิมพ์ที่นำเสนอในรูปแบบ World Wide Web บนเครือข่ายอินเทอร์เน็ตที่อยู่ในรูปอิเล็กทรอนิกส์ ทั้งภาษาไทยและภาษาอังกฤษ รูปแบบการนำเสนอในลักษณะเว็บไซต์นี้จะใช้วิธีการนำเสนอข้อมูลในลักษณะ Hypertext Mark-up Language (HTML) กล่าวคือ เมื่อเปิดหน้าจอแรก (home page) ที่ผู้อ่านสามารถคลิกเมาส์ที่ตัวหนังสือเหล่านั้น โปรแกรมเบราว์เซอร์จะดึงข้อมูลที่อยู่ ภายใต้อำเน้นั้น ๆ ออกมาโดยอัตโนมัติ ผู้อ่านสามารถใช้วิธีเดียวกันนี้ในการเลือกอ่าน ข่าวอื่นต่อไป

สันทัด ทองรินทร์ (2543, หน้า 78) ศึกษาพบว่า ความหมายของหนังสือพิมพ์ออนไลน์ (online newspaper) หมายถึง ฐานข้อมูล (databases) ซึ่งบรรจุเนื้อหาที่สำคัญที่เต็มรูปแบบของข่าวทุกประเภทที่ปรากฏในหนังสือพิมพ์รายวันและสามารถเข้าถึงเนื้อหาต่าง ๆ ที่ต้องการค้นได้เช่นเดียวกับหนังสือพิมพ์ปกติ การให้บริการเพิ่มข้อมูลออนไลน์จึงเปรียบเสมือนการเก็บรวบรวมข่าวจากหนังสือพิมพ์ปกติมาไว้ในระบบอิเล็กทรอนิกส์

รูปแบบของหนังสือพิมพ์ออนไลน์

ณรงค์ จุนเจือสุภฤกษ์ (2543, หน้า 41-42) ศึกษาพบว่า การนำเสนอข้อมูลของหนังสือพิมพ์ออนไลน์นั้น จัดอยู่ในรูปแบบ World Wide Web คือ มีการใช้เทคโนโลยีไฮเปอร์เทกซ์ (hypertext) นิยามระบบไฮเปอร์เทกซ์ ว่าเป็นระบบจัดการข้อมูลซึ่งแสดงออกมาในรูปแบบการเชื่อมโยงแหล่งข่าวสาร (node) ต่าง ๆ โดยตัวเชื่อม (link) ข้อมูลที่ปรากฏนอกจากจะเป็นตัวหนังสือ (text) แล้วยังประกอบด้วยรูปภาพ หรือกราฟิก ภาคเคลื่อนไหว เสียง หรือวีดิทัศน์ การเชื่อมโยงข้อมูลจะไม่เป็นเส้นตรง (non-linear) คือมีการเชื่อมโยงข้อมูลบางส่วนกับข้อมูลจากแหล่งข้อมูลอื่น ๆ โดยผู้รับสารเป็นผู้เลือกและมีอิสระในการอ่านข้อมูล

หนังสือพิมพ์ออนไลน์ในปัจจุบัน คือ การนำเสนอข่าวที่มีวัตถุประสงค์เดียวกัน (re-purposed) กับหนังสือพิมพ์ฉบับปกติ ซึ่งเป็นการดกทอดข่าวจากสื่อสิ่งพิมพ์ มาเป็นสื่ออิเล็กทรอนิกส์ (Massey & Levy, 1999, p. 22) ดังนั้นการจัดแบ่งส่วน หรือฝ่ายต่าง ๆ จึงยังคงมีส่วนครบเช่นเดียวกับหนังสือพิมพ์ปกติ เช่น ข่าวในประเทศ ต่างประเทศ ข่าวธุรกิจการเงิน ข่าวสังคมและวัฒนธรรม การเมือง เทคโนโลยี กีฬา ศาสนา เป็นต้น แต่สิ่งที่พิเศษก็คือ จำนวนพื้นที่ของเว็บไซต์ (website) จะมีมากกว่าพื้นที่ของหนังสือพิมพ์หน้ากระดาษ (Pavlik, 1996, p. 56) ดังนั้น หนังสือพิมพ์ออนไลน์จึงสามารถเก็บข้อมูลได้ลึก หรือให้รายละเอียดได้มากกว่าเดิม หรือสามารถเสนอข่าวที่ไม่ปรากฏในหนังสือพิมพ์ การเพิ่มเติม อ้างอิง แหล่งสื่อต่าง ๆ หรือการเสริมแหล่งกำเนิดข่าวสาร เป็นต้น (Bjorner, 1995, p. 90)

ลักษณะเฉพาะของหนังสือพิมพ์ออนไลน์

ลักษณะเฉพาะสื่ออินเทอร์เน็ต มีการนำเสนอเนื้อหา บนเว็บไซต์หนังสือพิมพ์ออนไลน์นั้น มีลักษณะเฉพาะตัวและสามารถนำเสนอเนื้อหาต่าง ๆ ได้ดังนี้ (Povlik, 1996, pp. 45-46)

1. รูปแบบการปฏิสัมพันธ์ (interactivity model) เช่น การคลิกเมาส์ไปยังหัวข้อข่าวเพื่อเรียกอ่านข้อมูลเพิ่มเติม หรือการร่วมแสดงความคิดเห็นผ่านแบบสำรวจความคิดเห็น (online poll) หรือการส่งอีเมล (e-mail) ให้กองบรรณาธิการ เป็นต้น

2. การผสมผสานของสื่อผสม (multimedia model) คือการนำเสนอเนื้อหาทั้งในรูปแบบข้อมูล ภาพนิ่ง ภาพเคลื่อนไหว หรือ เสียง เช่น การนำเสนอวิทยุบนเว็บไซต์ของหนังสือพิมพ์เดอะเนชั่น หรือภาพเคลื่อนไหวของหนังสือพิมพ์บางกอก-โพสต์

3. ความเปลี่ยนแปลงอย่างสม่ำเสมอ (continuous change) เป็นคุณลักษณะสำคัญของหนังสือพิมพ์ ที่ดึงดูดให้ผู้อ่านติดตามอ่านข่าวสารอยู่เป็นประจำ เช่น เว็บไซต์ของหนังสือพิมพ์กรุงเทพธุรกิจมีการใส่ข้อมูลข่าวสารใหม่ ๆ ทุก ๆ ชั่วโมง

4. การใช้งานง่าย (easy of navigation) คือความง่ายในการเข้าถึงข้อมูลบนเว็บไซต์ของหนังสือพิมพ์ เมื่อต้องการใช้งานร่วมกับโปรแกรมเบราว์เซอร์ เช่น มีไอคอนในหน้าจอแรก หรือ ไอคอนหมวดหมู่ข่าวต่าง ๆ อยู่ทางด้านข้าง เพื่ออำนวยความสะดวกให้ผู้อ่านสามารถกดอ่านข่าวในหัวข้อต่อไปได้ โดยไม่ต้องย้อนกลับมาที่หน้าจอแรก การอำนวยความสะดวกในการอ่านจะช่วยทำให้ผู้อ่านไม่เกิดความงุนงงและสับสนในการเข้าถึงข้อมูลข่าวสาร

พัฒนาการและแนวโน้มของหนังสือพิมพ์ออนไลน์

หนังสือพิมพ์ออนไลน์มีการพัฒนาและแนวโน้ม 3 ระยะ ดังนี้ (Povlik, 1996, pp. 47-48)

ระยะที่ 1 มีลักษณะเช่นเดียวกับหนังสือพิมพ์ปกติ และหนังสือพิมพ์ปกติยังคงมีอิทธิพลต่อหนังสือพิมพ์ออนไลน์อยู่ กล่าวคือ จะเป็นการใช้เนื้อหาเดียวกับแหล่งข่าวเดิม และวัตถุประสงค์เดิม (repurpose content from their mothership)

ระยะที่ 2 หนังสือพิมพ์ออนไลน์ปัจจุบันจะอยู่ในระยะนี้คือ นักข่าวจะสร้างข่าวจากแหล่งเดียวกันกับหนังสือพิมพ์ปกติ และเพิ่มขยายข่าวโดยใช้ ไฮเปอร์ลิงค์ (hyperlink) ผู้ที่อ่านจะเชื่อมโยงไปเว็บไซต์อื่นได้ นอกจากนี้ยังจัดให้มีปฏิสัมพันธ์ (interactive feature) เช่น การใช้เครื่องมือสืบค้นหัวข้อที่ต้องการด้วยตนเองได้

ระยะที่ 3 มีลักษณะเป็นการออกแบบเนื้อหาข่าวสารจากแหล่งข่าว เพื่อนำเสนอบนเว็บไซต์โดยเฉพาะ เพื่อให้เป็นแหล่งข่าวใหม่ โดยไม่ต้องพึ่งพิงกับหนังสือพิมพ์

การอ่านจากหน้ากระดาษหนังสือพิมพ์เปรียบเทียบกับหนังสือพิมพ์ออนไลน์

การอ่านจากหน้ากระดาษหนังสือพิมพ์และจอคอมพิวเตอร์จะได้ผลที่ต่างกันหลาย ๆ ด้าน โดยที่อาจกล่าวได้ว่าความแตกต่างนี้เป็นผลมาจากลักษณะเฉพาะของแผ่นกระดาษและจอคอมพิวเตอร์เองโดยที่ความแตกต่างที่น่าสนใจ ได้แก่ (Dillon, McKnight, & Richardson, 1988, pp. 457-459)

1. ความเร็ว (speed) จากการศึกษาคทดลองพบว่าโดยมากการอ่านจากหน้าจอคอมพิวเตอร์จะช้ากว่าการอ่านจากกระดาษ โดยการอ่านจากหน้าจอคอมพิวเตอร์ จะทำให้ลดประสิทธิภาพด้านความเร็วลง 20-30% และยังไม่ชัดเจนว่าปัจจัยใดที่มีผลต่อการอ่านช้าในการทดลองแต่ละครั้ง ทั้งนี้ ตัวแปรที่อาจเข้ามาแทรก ได้แก่ ขนาด ประเภท และคุณภาพของจอคอมพิวเตอร์

2. ความเข้าใจ (comprehension) ในการศึกษาหลายชิ้นไม่พบความแตกต่างระหว่างการอ่านจากกระดาษและจอคอมพิวเตอร์เกี่ยวกับความเข้าใจ แต่มีความสัมพันธ์ในทางลบระหว่างความเร็วในการอ่านและความเข้าใจคือ ผู้ที่อ่านช้ามักจะมีผลเข้าใจได้สูงกว่าคนที่อ่านเร็ว นอกจากนี้ก็ยังขึ้นอยู่กับประสบการณ์ หรือความคุ้นเคยกับการอ่านจากคอมพิวเตอร์ด้วย

3. ความชอบ (reference) งานวิจัยในอดีตบางชิ้น พบว่า ผู้ที่ไม่มีทักษะในการใช้คอมพิวเตอร์มีแนวโน้มที่จะไม่ชอบใช้ ผู้อ่านจะชอบการอ่านจากหนังสือพิมพ์มากกว่าการอ่านจากหนังสือพิมพ์ออนไลน์ โดยระบุว่า ข้อได้เปรียบของหนังสือ คือสามารถพลิกหน้ากลับไปกลับมาได้ง่าย ข้อจำกัดของคอมพิวเตอร์จึงเป็นอุปสรรคต่อความชอบของบุคคล คุณภาพของกระดาษและคอมพิวเตอร์ จึงเป็นปัจจัยสำคัญที่มีผลต่อความชอบ

และความพึงพอใจของผู้อ่าน นอกจากนี้ยังมีข้อพิจารณาถึงความยืดหยุ่นของหนังสือหรือกระดาษที่เหนือกว่าคอมพิวเตอร์คือ หนังสือสามารถพกพาไปไหนมาไหนได้ ราคาถูก มีความคุ้นเคย มีความเป็นส่วนตัว และใช้ง่ายกว่า

ความแตกต่างของผลการศึกษเปรียบเทียบดังกล่าว ก็อาจจะมีปัจจัยที่เป็นสาเหตุหลายปัจจัย ซึ่งส่วนมากมักจะเกี่ยวเนื่องกับลักษณะเฉพาะของกระดาษและคอมพิวเตอร์ เช่น ทิศทางของจอ (orientation) การเคลื่อนที่ของสายตา (eye movement) มุมมองของสายตา (visual angle) ความสัมพันธ์ระหว่างความกว้างและความสูง (aspect ratio) การเคลื่อนไหวในจอ (dynamics) การมีแสงกระพริบ (flicker) สีของตัวอักษรและพื้นหลัง (image polarity) ลักษณะตัวอักษร (display characteristics) และลักษณะของผู้ใช้ (user characteristics) เป็นต้น

แนวคิดการเปิดรับหนังสือพิมพ์ออนไลน์

แนวคิดการเปิดรับหนังสือพิมพ์ออนไลน์นี้มีพื้นฐานมาจากการเปิดรับข่าวสารจากสื่อมวลชนประเภทต่าง ๆ ที่มีอยู่ปัจจุบัน (traditional media) (Klapper, 1960, pp. 90-92) กล่าวถึง ทฤษฎีการสื่อสารเกี่ยวกับกระบวนการในการเลือกเปิดรับข้อมูลข่าวสารไว้ เป็นขั้นตอนดังต่อไปนี้

1. ผู้รับจะเลือกเปิดรับสารตามความสนใจและความต้องการ เพื่อนำมาใช้ในการแก้ปัญหาหรือสนองความต้องการของตน
2. ผู้รับสารจะเลือกให้ความสนใจเฉพาะข้อมูลข่าวสารที่สอดคล้องกับทัศนคติและความเชื่อดั้งเดิมของตน
3. ผู้รับสารตีความข่าวสารให้สอดคล้องกับทัศนคติ และประสบการณ์เดิมของตน ทั้งยังเลือกจดจำเนื้อหาในส่วนที่ต้องจำไว้เป็นประสบการณ์เพื่อนำไปใช้ประโยชน์ในโอกาสต่อไป
4. การเลือกจดจำ บุคคลจะเลือกจดจำข่าวสารในส่วนที่ตรงกับความสนใจ ความต้องการ ทัศนคติ ฯลฯ ของตนเอง และมักจะลืมหรือไม่นำไป ถ่ายทอดต่อในส่วนที่ตนเองไม่สนใจ ไม่เห็นด้วย หรือเรื่องที่ขัดแย้งค้ำกับความคิดของตนเอง ข่าวสารที่คนเราเลือกจดจำไว้นั้น มักมีเนื้อหาที่จะช่วยส่งเสริมหรือสนับสนุนความรู้สึกรักใคร่

ทัศนคติ ค่านิยม หรือความเชื่อของแต่ละคนที่มีอยู่เดิมให้มีความมั่นคงชัดเจนยิ่งขึ้นและเปลี่ยนแปลงยากขึ้น เพื่อนำไปใช้เป็นประโยชน์ในโอกาสต่อไป ส่วนหนึ่งอาจนำไปใช้เมื่อเกิดความรู้สึกขัดแย้งและมีสิ่งที่ไม่สบายใจขึ้น

แนวคิดเกี่ยวกับอินเทอร์เน็ต

อินเทอร์เน็ต เป็นศัพท์ที่ประกาศใช้เป็นคำศัพท์มาตรฐาน ปรากฏในศัพท์คอมพิวเตอร์ ฉบับราชบัณฑิตยสถาน ฉบับพิมพ์ครั้งที่ 4 ปี พ.ศ. 2540 เมื่ออธิบายตามหลักการถ่ายเสียงภาษาอังกฤษเป็นภาษาไทย ของราชบัณฑิตยสถานใช้ถ่ายตามเสียงสำหรับ t นั้น ในตำแหน่งพยัญชนะต้นอ่านเป็นเสียงตัว ท จึงใช้ เทอร์ สำหรับ ter และตำแหน่งพยัญชนะในตำแหน่งท้ายอ่านเป็นเสียงตัวสะกด ต จึงใช้ เน็ต แทน net ตัวไม้ไต่คู้ ใ้ไว้เพื่อแสดงว่า เป็นสระเสียงสั้น จึงเขียนว่า อินเทอร์เน็ต (สารานุกรม-ศึกษาศาสตร์, 2545, หน้า 56)

อินเทอร์เน็ต มีระบบการปฏิบัติการของเน็ตที่ผ่านเครือข่ายความเร็วสูง ไม่เพียงแต่ทำให้อินเทอร์เน็ตสามารถ ติดต่อ-ย่นย่อ โลก ได้เพียงปลายนิ้วสัมผัสแล้ว ยังนำไปสู่การก่อเกิดพื้นที่เฉพาะแบบที่เรียกว่า ที่เสมือน (virtual place) หรือพื้นที่เสมือน ที่ซึ่งทุกคนสามารถปรากฏตัวตนและเผชิญหน้ากันได้ในทุกแห่ง เสมือนจริง ซึ่ง Baudrillard เจ้าพ่อสื่อหลังยุคหลังสมัยใหม่ (postmodern) ได้ชี้ถึงการเกิดขึ้นของสื่อและไซเบอร์สเปซ (cyberspace) ของเทคโนโลยีสมัยใหม่ว่า มันได้สร้างโลกเสมือนที่มนุษย์ไม่อาจจำแนกความแตกต่างระหว่าง ความจริง (reality) และความเสมือนจริง (Simulation) ออกจากกันได้อีกแล้ว ที่สำคัญภาพเสมือน ไม่ได้เป็นตัวแทนของความจริงใดเลยนอกจากตัวมันเอง แลมนำไปสู่การสร้างอาณาจักรที่เป็นอิสระด้วยตัวมันเอง เกี่ยวกับความจริงที่จริงมาก ๆ หรือเกินจริง (hyper reality) (นันทกานต์ ตันเจริญ, 2546, หน้า 56)

ด้วยความเสมือนที่ทำให้จินตนาการและมายาภาพต่าง ๆ สามารถเกิดขึ้นได้อย่างไม่คาดฝันได้ในโลกของมัน อินเทอร์เน็ตจึงถูกยกย่องเป็นนวัตกรรมแห่งการปฏิวัติการเรียนรู้ด้วย นั่นคือมันได้นำมาซึ่งการเปลี่ยนวิถีเรียนรู้ใหม่ที่จะไม่ถูกจำกัดให้ห้องเรียนแบบเดิมต่อไป เป็นการเรียนที่อยู่เหนือขอบเขต-พรมแดน เวลาและสถานที่

ตรรกะการเรียนรู้ใหม่ที่มีอินเทอร์เน็ตเป็นฐานจึงหมายความว่า ความรู้ซ่อนอยู่ทุกที่มีอยู่ทุกเรื่อง เข้าถึงได้ทุกเวลา ค้นหาได้ทุกนาที (นันทกานต์ ต้นเจริญ, 2546, หน้า 56)

มีผู้ให้ความหมายของอินเทอร์เน็ตไว้หลายท่าน ดังนี้

ระบบเครือข่ายที่มีการเชื่อมโยงของคอมพิวเตอร์มากกว่าล้านเครื่องจากหลาย ๆ ประเทศในโลกเพื่อแลกเปลี่ยนข้อมูลซึ่งกันและกัน (Gardner, 1993, p. 3)

เครือข่ายคอมพิวเตอร์ที่ใหญ่ที่สุดในโลก ที่มีการเชื่อมต่อกัน ประกอบด้วยเครือข่ายท้องถิ่น ภูมิภาค และเครือข่ายแห่งชาติมากกว่าพันเครือข่าย ผู้ใช้สามารถใช้เครือข่ายเหล่านี้ได้ ไม่ว่าจะเป็นจากที่บ้าน ที่ทำงาน สถานศึกษา และจะขยายออกไปจนถึงในรูปแบบของธุรกิจออนไลน์ประเภทต่าง ๆ (Laudon & Jane, 1998, p. 291)

ความหมายดังกล่าวสรุปได้ว่า อินเทอร์เน็ต (internet) หมายถึง เครือข่ายของคอมพิวเตอร์ขนาดใหญ่ที่เชื่อมโยงเครือข่าย ภายใต้มาตรฐานการเชื่อมโยงด้วยโปรโตคอลเดียวกันคือ TCP/IP (transmission control protocol/internet protocol) เพื่อให้คอมพิวเตอร์ทุกเครื่องในระบบอินเทอร์เน็ตสามารถสื่อสารระหว่างกันได้

แนวคิดเรื่องความเกี่ยวข้องของอินเทอร์เน็ตกับชีวิตประจำวัน

ปัจจุบันอินเทอร์เน็ตไม่เพียงเป็นเทคโนโลยีการสื่อสารที่วิเศษสุดที่สามารถให้คน-คน และ คน-วัตถุ ได้เผชิญหน้าพบปะกันพูดคุยกันได้ทันทีหรือทำธุรกรรมกันเต็มทีแม้อยู่กับละซีกโลก อันหมายถึง ระยะทางและเวลาไม่อาจจำกัดการเข้าถึงกันและกันได้ อีกต่อไป เมื่อสื่อสารกันผ่านอินเทอร์เน็ต จนมีคำเรียกที่ว่า อินเทอร์เน็ตคือโลกที่ไร้ซึ่งพรมแดน ดูเหมือนว่าโลกในแบบที่เป็นอยู่ทุกวันนี้ได้หดเล็กลงกลายเป็นเพียงแค่วิวทัศน์หนึ่งที่มีพื้นที่ไม่ใหญ่มาก และยังสามารถติดต่อสื่อสารกันได้อย่างตลอดเวลา แต่ที่สำคัญคือ เวทีแห่งนี้กลับสามารถครอบคลุมและย่อพื้นที่อันกว้างใหญ่ไพศาลที่รวบรวมประเทศทุกหนทุกแห่งที่อยู่บนโลกใบนี้ไว้ในสิ่งที่เรียกได้ว่า โลกจำลอง ซึ่งเป็นโลกที่ไร้พรมแดนระหว่างประเทศ

ระบบอินเทอร์เน็ตมีความสำคัญต่อชีวิตประจำวันของคนเรามากขึ้น ทำให้มีการติดต่อสื่อสารกันทุกที่ทุกเวลา กลายเป็นแหล่งรวบรวมข้อมูลที่ใหญ่ที่สุดของโลกอีกด้วย จึงพอจำแนกความสำคัญออกเป็นด้านต่าง ๆ ได้ดังนี้

1. ด้านการศึกษา มีการเชื่อมโยงข้อมูลทางด้านวิชาการจำนวนมาก ทำให้อินเทอร์เน็ตกลายเป็นห้องสมุดที่มีขนาดใหญ่ที่สุดในโลก ที่เปิดทำการตลอดเวลา ให้บริการจัดส่งข้อมูลแก่ผู้ที่ต้องการภายเวลาไม่กี่ปาที มีให้เลือกใช้บริการ ได้ทั้งของฟรี และเสียค่าใช้จ่าย

2. ด้านการรับส่งข่าวสาร การรับส่งอีเมลกลายเป็นปัจจัยพื้นฐานสำคัญที่ทุกคนที่เข้าใช้ระบบอินเทอร์เน็ตรู้จักและคุ้นเคยเป็นอย่างดี เป็นการติดต่อสื่อสารกันได้ทั่วโลก โดยเสียค่าใช้จ่ายต่ำ

3. ด้านธุรกิจและการพาณิชย์ มีบริการหลากหลายรูปแบบทางการค้า การลงทุน การซื้อ-ขายสินค้า บริการต่าง ๆ ผ่านเครือข่ายอินเทอร์เน็ต โดยที่ลูกค้าสามารถเข้าเยี่ยมชมเลือกดูสินค้าพร้อมทั้งคุณสมบัติต่าง ๆ ผ่านเครือข่ายอินเทอร์เน็ตได้ แล้วสามารถสั่งซื้อได้ทันที และรอรับสินค้าได้ที่บ้าน สร้างความสะดวกสบายได้เป็นอย่างดี

4. ด้านการบันเทิง การใช้อินเทอร์เน็ตเพื่อการพักผ่อนหย่อนใจ หรือสันทนาการที่ดี เช่น การอ่านแม็กกาซีนออนไลน์ การฟังเพลง เล่นเกม ฯลฯ

5. ด้านการท่องเที่ยว ธุรกิจการท่องเที่ยวนับเป็นธุรกิจสำคัญอย่างหนึ่งที่สร้างรายได้ให้กับผู้ประกอบการ การให้บริการข้อมูล และอำนวยความสะดวกต่อนักท่องเที่ยว ซึ่งอินเทอร์เน็ตถือว่าเอื้อกับธุรกิจแนวนี้ได้เป็นอย่างดี

อินเทอร์เน็ตได้กลายเป็นสื่อใหม่ที่น่าไปสู่การแสวงหาข้อมูลและการแสดงความคิดเห็นแบบที่สื่อเดิม ๆ เช่น หนังสือพิมพ์ วิทยุ โทรทัศน์ ไม่สามารถทำได้มาก่อน บทบาทของอินเทอร์เน็ตในปัจจุบัน มีความสำคัญอย่างมากในภาคธุรกิจต่าง ๆ นอกจากนี้การพัฒนาเทคโนโลยีใหม่ ๆ เพื่อการจัดระบบและการสื่อสารข้อมูลเพื่อการค้าบนเครือข่ายอิเล็กทรอนิกส์ (E-commerce) รวมถึงการพัฒนาเป็นสื่อประสม (multimedia) อย่างเต็มรูปแบบแล้ว ทำให้ผู้ใช้สามารถเข้าถึงข้อมูลได้ทุกรูปแบบ ไม่ว่าจะเป็นตัวหนังสือ ภาพนิ่ง เสียง ภาพเคลื่อนไหว การพูดคุย การดาวน์โหลดข้อมูลต่าง ๆ ก็ยิ่งช่วยเพิ่มบทบาทให้อินเทอร์เน็ตกลายเป็นเทคโนโลยีเกี่ยวข้องจำเป็นกับวิถีชีวิตผู้คนยุคนี้ โดยปริยาย (อุบลรัตน์ ศิริยุวศักดิ์, 2547, หน้า 75)

ความสำคัญของอินเทอร์เน็ตที่กล่าวมาข้างต้น จำเป็นอย่างยิ่งที่ผู้ใช้อินเทอร์เน็ตต้องเข้าใจบริการต่าง ๆ บนอินเทอร์เน็ต เพื่อความสะดวกในการเข้าใช้บริการ และ

การค้นหาข้อมูลต่าง ๆ ที่มีอยู่ในโลก ด้วยเหตุนี้ลักษณะการให้บริการบนอินเทอร์เน็ต จึงมีหลากหลายรูปแบบ โดยสรุปได้ดังนี้ (อุบลรัตน์ ศิริชูศักดิ์, 2547, หน้า 76-77)

1. บริการจดหมายอิเล็กทรอนิกส์ (electronics mail หรือ e-mail) เป็นบริการรับ-ส่ง จดหมาย บทความ เพิ่มข้อมูลต่าง ๆ ระหว่างผู้ใช้บริการด้วยกัน ผู้รับสามารถเลือกดำเนินการกับจดหมายอิเล็กทรอนิกส์ฉบับต่าง ๆ ที่ได้รับ โดยสามารถเขียน อ่าน ตอบ ลบ และเก็บจดหมายไว้ในรูปแบบของเพิ่มข้อมูลอิเล็กทรอนิกส์

2. บริการกระดานข่าว (Bulletin Board System-- BBS) เป็นบริการที่รวบรวมของกลุ่มข่าว ซึ่งเป็นกลุ่มที่แลกเปลี่ยนความคิดเห็นในเรื่องต่าง ๆ โดยให้บริการข่าวสารในรูปแบบของกระดานข่าว ที่ผู้ใช้อินเทอร์เน็ตสามารถเลือกเข้าเป็นสมาชิกในกระดานต่าง ๆ เพื่ออ่านข่าว ซึ่งสมาชิกในกระดานข่าวกลุ่มต่าง ๆ จะส่งข่าวสารในรูปแบบของบทความเข้าไปในเครือข่าย โดยแบ่งบทความออกเป็นกลุ่ม ๆ ได้แก่ กลุ่มเกี่ยวกับคอมพิวเตอร์ (com) กลุ่มวิจารณ์เกี่ยวกับสังคม (soc) กลุ่มวิทยาศาสตร์เกี่ยวพันกับการวิพากษ์วิจารณ์การวิจัยขั้นสูง (sci) กลุ่มเรื่องราวเบ็ดเตล็ด (misc) กลุ่มสนทนา (talk) กลุ่มเกี่ยวกับข่าวสาร (news) กลุ่มพักผ่อนหย่อนใจ (rec) กลุ่มเรื่องราวด้านธุรกิจ (biz) กลุ่มเรื่องราวทั่ว ๆ ไป (alt) และกลุ่มเรื่องราวทางด้านชีววิทยา (bio) (ศิริพร ศรีเชลียง, 2543, หน้า 13) ซึ่งผู้อ่านสามารถเลือกอ่านและแลกเปลี่ยนความคิดเห็นได้

3. บริการสนทนาแบบออนไลน์ (chatroom หรือ talk) เป็นบริการที่ช่วยให้ผู้ใช้สามารถคุยโต้ตอบกับผู้ใช้คนอื่น ๆ โดยการพิมพ์ข้อความผ่านทางแป้นพิมพ์ ผ่านเครื่องคอมพิวเตอร์ โดยมีการตอบกลับทันที การสนทนาผ่านทางอินเทอร์เน็ตมีหลายโปรแกรม เช่น MSN, Yahoo messenger, ICQ, IRC (pirch) เป็นต้น

4. การให้บริการโทรศัพท์ผ่านอินเทอร์เน็ต (internet phone) เป็นระบบการติดต่อสื่อสาร โทรศัพท์ผ่านเครือข่ายอินเทอร์เน็ต มีบริการเสริม เช่น การรับฝากข้อความคำพูด นอกจากนี้มีโปรแกรมก็ได้พัฒนาขึ้นเพื่อให้บริการโทรศัพท์ผ่านอินเทอร์เน็ต เช่น โปรแกรม Net2Phone, Skype, IP. Phone เป็นต้น

5. คอมพิวเตอร์มือถือ (palm) เป็นการให้บริการข้อมูล โดยใช้คอมพิวเตอร์มือถือเพื่อรวบรวมรายการต่าง ๆ โดยมีการแลกเปลี่ยนข้อมูลกัน ซึ่งผู้ใช้สามารถเขียนจดหมายและส่งข้อมูล เข้าคอมพิวเตอร์ที่มีการเชื่อมต่อโดยตรงกับอินเทอร์เน็ต

6. รายชื่อไปรษณีย์ (mailing list) เป็นบริการรายชื่อเมลล์ ซึ่งจะมีระบบฐานข้อมูลเก็บที่อยู่ไปรษณีย์อิเล็กทรอนิกส์ของกลุ่มคน โดยผู้ใช้จะต้องสมัครเป็นสมาชิกด้วยการแจ้งความประสงค์

7. การพาณิชย์อิเล็กทรอนิกส์ (electronic commerce: E-Commerce) เป็นการซื้อขายสินค้าและบริการผ่านทางระบบอินเทอร์เน็ต ทำให้ผู้ขายสามารถเข้าถึงกลุ่มผู้บริโภคหรือกลุ่มลูกค้าได้ทั่วโลกและตลอด 24 ชั่วโมง การทำธุรกรรมการค้าบนอินเทอร์เน็ตนี้มีหลากหลายรูปแบบ เช่น ธุรกรรมขายดอกไม้ ร้านขายหนังสือ ร้านขายเพลงและหนังสือ ธุรกรรมขายโฆษณา เป็นต้น

8. บริการถ่ายโอนข้อมูล (FTP: file transfer protocol) เป็นมาตรฐานในอินเทอร์เน็ตสำหรับการถ่ายโอนแฟ้มข้อมูล ได้ทั้งข้อมูลทั้ง รูปภาพ เสียง รวมทั้งโปรแกรมในระบบปฏิบัติการยูนิกซ์ พีซี หรือแมคอินทอช โดยจะถ่ายโอน แฟ้มข้อมูลจากคอมพิวเตอร์เครื่องอื่นในอินเทอร์เน็ตมาไว้ในคอมพิวเตอร์ของผู้ใช้

9. บริการค้นหาข้อมูล ผู้ใช้สามารถค้นหาต่าง ๆ ที่ต้องการ ได้อย่างรวดเร็วเนื่องจากในอินเทอร์เน็ตมีผู้เชี่ยวชาญในด้านต่าง ๆ ได้จัดเก็บข้อมูลไว้เผยแพร่มากมาย ช่วยให้ประหยัดค่าใช้จ่ายในการค้นหาข้อมูล บริการด้านต่าง ๆ ได้แก่ โปรแกรมค้นหา (search engine) บริการแผนที่ออนไลน์ บริการหางาน บริการหาคู่ ศูนย์บริการข้อมูลทางโทรศัพท์ (bug 1113) ศูนย์ข้อมูลคนหาย ซึ่งเป็นโครงการภายใต้กลุ่มศิลปินวัฒนธรรมให้ความช่วยเหลือ ในด้านการประสานงาน และการเผยแพร่ข้อมูลบุคคลที่หายสาบสูญ ไปจากครอบครัว (นันทกานต์ ตันเจริญ, 2546, หน้า 57)

10. บริการข้อมูลมัลติมีเดีย ได้แก่ (เกียรติศักดิ์ อนุธรรม, 2546, หน้า 89)

10.1 บริการเกมออนไลน์ เป็นการให้บริการเกมต่าง ๆ บนเครือข่ายอินเทอร์เน็ต ที่กำลังเป็นที่นิยมอย่างสูง ผู้ใช้สามารถเล่นเกมพร้อม ๆ กันได้หลาย ๆ คนทั่วโลก

10.2 บริการปรับปรุงโปรแกรม (software updating) เป็นลักษณะการเชื่อมต่อโดยตรงกับคอมพิวเตอร์ โดยมีโปรแกรมที่ใช้ประโยชน์จากอินเทอร์เน็ต เช่น โปรแกรมฆ่าไวรัส

10.3 บริการวิดีโอคอนเฟอเรนซ์ (video conference) เป็นการประชุมทางไกลผ่านอินเทอร์เน็ต ซึ่งเป็นการติดต่อพูดคุย ของบุคคลในลักษณะที่เห็นหน้ากัน

10.4 บริการสถานีเสียง (real radio) การให้บริการคล้ายกับการจัดรายการสถานีวิทยุบนอินเทอร์เน็ต สามารถฟังเสียงเพลง ข่าวสาร และพูดคุยกับผู้จัดรายการได้ ให้บริการแบบสาธารณะ

10.5 บริการส่งข้อความสั้น (sms) รูปแบบสัญลักษณ์ (logo) เสียงเพลง (ring tone) เป็นบริการส่งข้อความฟรี

10.6 บริการส่งบัตรอวยพร (e-card หรือ electronic card) บริการส่งบัตรอวยพรเพื่อแทนความรู้สึกในโอกาสต่าง ๆ เช่น รัก คิดถึง มีทั้งแบบภาพเคลื่อนไหวพร้อมเสียงประกอบภาพธรรมชาติ ภาพการ์ตูนต่าง ๆ เป็นต้น

10.7 หมอออนไลน์ เป็นบริการข้อมูลทางการแพทย์ในลักษณะของกระดานข่าว สามารถให้ผู้ใช้บริการเข้ามาพูดคุยปรึกษาปัญหาสุขภาพ สอบถามข้อมูลทางการแพทย์ และสามารถค้นหาข้อมูลเกี่ยวกับสุขภาพ พยาธิวิทยา และสอบถามปัญหา แลกเปลี่ยนความคิดเห็น เกี่ยวกับสุขภาพ ไม่ว่าจะเป็นด้านสุขภาพจิต โรคต่าง ๆ สุขภาพปากและฟัน และการดูแลสุขภาพอื่น เป็นต้น

ข้อดีของอินเทอร์เน็ต

1. การค้นคว้าข้อมูลด้านต่าง ๆ เช่น งานวิจัย บทความในหนังสือพิมพ์ เป็นต้น สามารถที่จะสืบค้นได้ตลอดเวลา 24 ชั่วโมง โดยไม่ต้องเสียค่าใช้จ่าย
2. ติดตามสถานการณ์ความเคลื่อนไหวต่าง ๆ ทั่วโลกได้อย่างทันทีทันใด
3. รับส่งไปรษณีย์อิเล็กทรอนิกส์ทั่วโลกได้อย่างสะดวกรวดเร็ว โดยไม่ต้องเสียเงินค่าตราไปรษณียากร การส่งอีเมลล์นั้นง่ายมาก สามารถส่งได้ทั้งข้อความธรรมดาแบบแนบแฟ้มภาพ เสียง หรือวิดีโอได้พร้อมกันอีกด้วย
4. สนทนากับผู้อื่นที่อยู่ห่างไกล ทั้งในลักษณะการพิมพ์ข้อความ และเสียง
5. การถ่ายโอนแฟ้มข้อความ ภาพ เสียง และวิดีโอต่าง ๆ รวมทั้งโปรแกรมต่าง ๆ ได้จากแหล่งที่มีผู้ให้บริการ
6. การซื้อขายสินค้าบริการต่าง ๆ ทำได้โดยไม่ต้องเสียเวลาเดินทางไปถึงแหล่ง

จำหน่ายโดยตรง

7. ให้ความบันเทิงหลากหลายรูปแบบ เช่น การฟังเพลง รายการวิทยุ การชมรายการโทรทัศน์ ภาพยนตร์ รวมไปถึงการเล่นเกมออนไลน์

8. ให้เสรีภาพในการสื่อสาร ประกาศ การแสดงความคิดเห็น ทุกรูปแบบแก่ผู้คนทั่วโลก

คุณสมบัติต่าง ๆ เหล่านี้ของระบบอินเทอร์เน็ต ทำให้เกิดบริการใหม่ ๆ ที่เรียกว่าบริการออนไลน์เพิ่มขึ้นในรูปแบบต่าง ๆ วงการสื่อสิ่งพิมพ์ก็เช่นเดียวกัน ได้เข้ามาปรับเปลี่ยนรูปแบบเดิม ๆ ให้เป็นบริการออนไลน์ด้วยเช่นกัน ดังที่กล่าวในเรื่องของแนวคิดเกี่ยวกับหนังสือพิมพ์ออนไลน์

แนวคิดเกี่ยวกับการแสวงหาข่าวสาร (information seeking)

การแสวงหาข่าวสารเกิดขึ้นจากความต้องการที่จำเป็น (needs) ในการรับรู้เหตุการณ์ที่เกิดขึ้นรอบ ๆ ตัวและความต้องการของมนุษย์ที่แตกต่างกันออกไป ทำให้พฤติกรรมการใช้สื่อของบุคคลเกิดขึ้นต่างกันไปตามความต้องการนั้น ๆ Rosengren (1974, p. 94) ได้กล่าวถึง หลักทั่วไปของการแสวงหาข่าวสารว่าขึ้นอยู่กับปัจจัยหลัก 2 ประการ คือ หลักการใช้ความพยายามน้อยที่สุดแต่สามารถบรรลุเป้าหมายได้มากที่สุด โดยปัจจัยของการเลือกดังกล่าวประกอบด้วย ความสะดวกในการเปิดรับสาร การใช้งานง่าย และการอยู่ใกล้ตัวหรือนำมาใช้งานได้ง่าย

สาเหตุอีกประการหนึ่งของการแสวงหาข่าวสารของบุคคลคือ นอกจากการคิดคำนวณถึงสิ่งที่จะได้มาและการลงแรงแล้ว บุคคลยังพยายามหาข่าวสารเพื่อหาคำตอบให้กับความไม่รู้หรือไม่แน่ใจ ทั้งนี้ความพยายามให้ได้มาซึ่งข้อมูลของแต่ละบุคคลจะแตกต่างกันไป ขึ้นอยู่กับความต้องการใฝ่รู้ เพื่อยุติความขัดแย้งหรือความไม่แน่ใจ ซึ่งก่อให้เกิดความไม่สบายใจ การแสวงหาข่าวสารเพื่อลดความขัดแย้งนี้ยังก่อให้เกิดความพึงพอใจในการรับสารด้วย ซึ่ง Atkin (1973, p. 171) ชี้ให้เห็นว่า การแสวงหาข่าวสารจากสื่อมวลชนนั้น เป็นความต้องการที่จะให้ได้มาซึ่งข้อมูล (information) และความบันเทิง (entertainment) เพื่อลดความไม่สอดคล้อง ความไม่แน่ใจ หรือไม่สบายใจ ถ้าผลตอบแทนหรือผลประโยชน์ที่จะได้รับสูงกว่าการลงทุนลงแรงหรือความพยายามใน

การแสวงหาข่าวสารหรือการทำความเข้าใจแล้ว บุคคลย่อมแสวงหาสารนั้น ๆ ในทางตรงกันข้าม ถ้าสิ่งตอบแทนหรือผลประโยชน์มีน้อยกว่าการลงทุนลงแรง บุคคลก็จะเมินเฉยต่อการเปิดรับสารนั้น (information ignoring)

เหตุผลดังกล่าว ถ้าผู้รับสารต้องการแสวงหาข่าวสารจากหนังสือพิมพ์ออนไลน์ แต่ปรากฏว่า เนื้อหาของข่าวสารไม่มีความแตกต่างจากหนังสือพิมพ์ที่เปิดรับเป็นประจำ ซึ่งผู้รับสารต้องลงทุนในเรื่องค่าบริการอินเทอร์เน็ต และเวลาในการต่อเชื่อมรวมทั้งความพยายามในการอ่านข้อมูลจากหนังสือพิมพ์ออนไลน์ กระบวนการทั้งหมดนี้อาจทำให้ผู้รับสารหลีกเลี่ยงการเข้าไปใช้บริการหนังสือพิมพ์ออนไลน์ หากการลงทุนลงแรงหรือความพยายามในการแสวงหาข่าวสารจากหนังสือพิมพ์ออนไลน์ให้ผลตอบแทนหรือผลประโยชน์สูงกว่า กล่าวคือ เป็นช่องทางที่ผู้รับสารสะดวกที่สุดในการเปิดรับใช้งานง่าย หรือผู้รับสารมีการใช้งานอินเทอร์เน็ตอยู่เป็นประจำ จึงไม่ได้เสียเวลาในการต่อเชื่อมระบบ จะทำให้การแสวงหาข่าวจากหนังสือพิมพ์ออนไลน์ได้รับการใช้บริการมากกว่าการแสวงหาข่าวสารจากสื่อประเภทต่าง ๆ เช่น หนังสือพิมพ์ทั่วไป วิทยุ โทรทัศน์ เป็นต้น

นอกจากนี้ผู้รับสารที่มีความต้องการค้นหาข้อมูลย้อนหลัง ซึ่งสื่อหนังสือพิมพ์ออนไลน์เป็นสื่อที่สะดวกที่สุดในการใช้งานตามวัตถุประสงค์นี้ เพราะหนังสือพิมพ์ออนไลน์จะให้บริการ Archive (ข่าวย้อนหลัง) หรือ Search Engine (บริการค้นหาข้อมูล) จากปัจจัยดังกล่าว จึงเป็นเหตุจูงใจให้เกิดพฤติกรรมในการแสวงหาข้อมูลจากหนังสือพิมพ์ออนไลน์

ทฤษฎีที่เกี่ยวข้อง

ทฤษฎีการเลือกสรรข่าวสาร

กระบวนการเลือกสรร (selective processes) ของผู้รับ เป็นปัจจัยหนึ่งในการกำหนดความสำเร็จหรือความล้มเหลวของการส่งสารไปยังผู้รับสาร ข่าวสารต่าง ๆ แม้ว่า จะได้รับการตระเตรียมมาอย่างพิถีพิถัน ใช้อย่างถูกต้องที่มีความสามารถและความน่าเชื่อถือสูง หรือใช้สื่อที่มีประสิทธิภาพมากเพียงใดก็ตาม แต่สิ่งเหล่านั้นก็ไม่สามารถประกัน

ความสำเร็จของการสื่อสาร ไปยังผู้รับสารตามและผู้ส่งสารต้องการได้ทั้งหมด ทั้งนี้เพราะว่าผู้รับสารจะมีกระบวนการเลือกรับรู้ข่าวสารที่ต่างกันไปตาม ประสบการณ์ ความต้องการ ความเชื่อ ทักษะสติ ความรู้สึกลึกซึ้ง ฯลฯ ที่ไม่เหมือนกัน กระบวนการเลือกสรรเปรียบเสมือนเครื่องกรอง (filters) ข่าวสารในการรับรู้ ซึ่งประกอบด้วยการกลั่นกรอง 3 ชั้น ดังนี้ (พีระ จิระโสภณ, 2532, หน้า 90)

1. การเลือกเปิดรับหรือเลือกสนใจ (selective exposure or selective attention)

หมายถึง แนวโน้มที่ผู้รับสารจะเลือกสนใจหรือเปิดรับข่าวสารจากแหล่งหนึ่งแหล่งใด ที่มีอยู่ด้วยกันหลายแหล่ง เช่น หนังสือพิมพ์ วิทยุ โทรทัศน์ ฯลฯ ทฤษฎีเกี่ยวกับการเลือกเปิดรับนี้ได้มีการศึกษาวิจัยกันอย่างกว้างขวาง และพบว่า การเลือกเปิดรับข่าวสารมีความสัมพันธ์กับปัจจัยที่เกี่ยวข้องหลายประการ เช่น ทักษะสติเดิมของผู้รับสารตามทฤษฎีความไม่ลงรอยของความรู้ความเข้าใจ (theory of cognitive dissonance) ที่เสนอโดย Festinger ซึ่งกล่าวว่า บุคคลมักจะแสวงหาข่าวสารเพื่อสนับสนุน ทักษะสติเดิมที่มีอยู่ และหลีกเลี่ยงข่าวสารที่ขัดแย้งกับความรู้สึกลึกซึ้งเดิมของตนเอง ทั้งนี้เพราะ การได้รับข่าวสารใหม่ที่ไม่ลงรอยหรือสอดคล้องกับความรู้ความเข้าใจหรือทักษะสติเดิมที่มีอยู่เดิมแล้ว จะเกิดภาวะทางจิตใจที่ไม่สมดุลหรือมีความไม่สบายใจที่เรียกว่า Cognitive Dissonance ดังนั้นการที่จะลดหรือหลีกเลี่ยงภาวะดังกล่าวได้ก็ต้องแสวงหาข่าวสารหรือเลือกสรรเฉพาะข่าวสารที่ลงรอยกับความคิดเดิมของตน Festinger ยังชี้ให้เห็นว่า เมื่อบุคคลได้ตัดสินใจในเรื่องใดเรื่องหนึ่งที่มีความได้เปรียบเสียเปรียบก้ำกึ่งกัน บุคคลย่อมมีแนวโน้มที่จะแสวงหาข่าวสารที่สนับสนุนการตัดสินใจนั้น ๆ (reinforcement information) มากกว่าที่จะแสวงหาข่าวสารที่ขัดกับสิ่งที่กระทำลงไป

นอกจากทักษะสติเดิมที่เป็นตัวกำหนดในการเลือกเปิดรับข่าวสารแล้ว ยังมีปัจจัยทางด้านสังคม จิตใจ และลักษณะส่วนบุคคลอีกมากมายหลายประการ ได้แก่ สถานภาพทางเศรษฐกิจและสังคม (เช่น ระดับการศึกษา วัย อาชีพ รายได้ ฯลฯ) ความเชื่อ อุดมการณ์ ลัทธินิยม ศาสนา ประเพณี วัฒนธรรม ประสบการณ์ ฯลฯ

2. การเลือกรับรู้หรือตีความ (selective perception or selective interpretation)

เป็นกระบวนการกลั่นกรองขั้นต่อมา เมื่อบุคคลเลือกเปิดรับข่าวสารจากแหล่งหนึ่งแหล่งใดแล้วก็เชื่อว่าข่าวสารนั้นจะถูกรับรู้เป็นไปตามเจตนาารมณ์ของผู้ส่งสารทั้งหมด

ผู้รับสารแต่ละคนอาจจะตีความหมายข่าวสารขึ้นเดียวกันที่ส่งผ่านสื่อมวลชนไม่ตรงกัน ความหมายของข่าวสารที่ส่งไปถึงจึงไม่ได้อยู่ที่ตัวอักษร รูปภาพ หรือคำพูดเท่านั้น แต่อยู่ที่ผู้รับสารที่จะเลือกรับรู้หรือเลือกตีความหมายตามความเข้าใจของตนเอง หรือตามทัศนคติ ประสบการณ์ ความเชื่อ ความต้องการ ความคาดหวัง แรงจูงใจ สภาวะร่างกาย สภาวะอารมณ์ขณะนั้น เป็นต้น

3. การเลือกจดจำ (selective retention) เป็นแนวโน้มในการเลือกจดจำข่าวสารเฉพาะส่วนที่ตรงกับความสนใจ ความต้องการ ทัศนคติ ฯลฯ ของตนเอง และลืมในส่วนที่ตนเองไม่สนใจหรือไม่เห็นด้วยได้ ทั้งนี้เพราะแต่ละคนเลือกจดจำเฉพาะส่วนที่ตนเองเห็นว่าน่าสนใจเท่านั้น ส่วนที่เหลือมักจะถูกลืมหรือไม่นำไปถ่ายทอดต่อ ดังนั้นการสื่อสารมวลชน เช่น การโฆษณาหรือการรณรงค์ในเรื่องต่าง ๆ อาจจะไม่ประสบผลสำเร็จตามเป้าหมาย แม้ว่าผู้รับสารจะได้รับสารนั้นครบถ้วน แต่ผู้รับสารอาจจะไม่สนใจจดจำสิ่งที่เราต้องการให้รู้ให้จดจำก็เป็นได้

การเลือกจดจำนั้นเปรียบเสมือนเครื่องกรองชั้นสุดท้ายที่มีผลต่อการส่งสารไปยังผู้รับสาร ในบางครั้งข่าวสารอาจจะถูกปฏิเสธตั้งแต่ชั้นแรกโดยการไม่เลือกอ่าน ฟัง หรือชมสื่อมวลชนบางฉบับหรือบางรายการ ในกรณีที่ผู้รับสารหลีกเลี่ยงไม่ได้ ผู้รับสารก็อาจจะพยายามตีความข่าวสารที่ได้รับตามความเข้าใจหรือความต้องการตนเอง แต่หากว่าข่าวสารนั้นมีความชัดเจนที่เข้าใจตรงกันอยู่แล้ว โดยไม่เปิดโอกาสให้ตีความหมายแตกต่างกันไป ผู้รับสารก็ยังมีโอกาสปฏิเสธข่าวสารนั้นได้อีกเป็นชั้นสุดท้าย คือ เลือกจดจำเฉพาะบางส่วนที่ตนเองสนใจหรือต้องการเท่านั้น

ทฤษฎีความพึงพอใจ

ทฤษฎีความพึงพอใจ เป็นการศึกษาที่เน้นความสำคัญของผู้รับสารในฐานะผู้กระทำการสื่อสาร โดยมีความเชื่อว่า ผู้รับสารเป็นผู้กำหนดว่าตนเองต้องการอะไร และสารอะไรจึงจะสนองความพอใจของตนได้ ดังนั้นผู้รับสารจะเป็นผู้เลือกรับสารเพื่อสนองความต้องการของตนเอง (ยุบล เบ็ญจรงค์กิจ, 2534, หน้า 32)

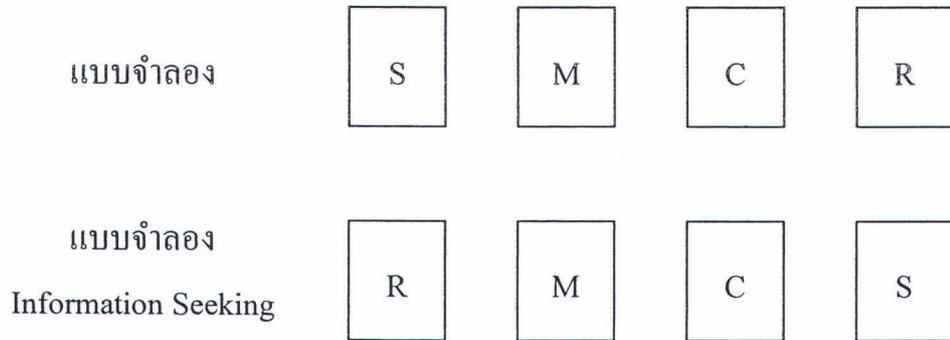
แนวทฤษฎีความพึงพอใจ เริ่มจากการวิจัยความสนใจ ความพึงพอใจ และพฤติกรรมความต้องการของผู้รับสาร โดยมีพัฒนาการมากกว่า 50 ปี เมื่อ Herzog (1994,

p. 8) ได้ศึกษาความพึงพอใจในการเปิดรับฟังรายการละครวิทยุภาคกลางวันของแม่บ้าน ซึ่งเป็นสำรวจความสนใจของผู้รับสารและถือได้ว่าความสนใจนั้นแปรตัวแทนอยู่ในกระบวนการสื่อสาร

มนุษย์มีความต้องการอยากเรียนรู้ ซึ่งเป็นความต้องการที่จะแสวงหาระเบียบและความเข้าใจสภาวะแวดล้อมของตนเอง ความต้องการที่จะเรียนรู้ที่เป็นแรงผลักดันที่มนุษย์เรียนรู้จากการเข้าร่วมเป็นส่วนหนึ่งของสังคม ได้สรุปถึงข้อเท็จจริงของการศึกษาเรื่องนี้ว่า (Herzog, 1994, p. 9)

1. มนุษย์จะจงที่จะแสวงหาข่าวสารตามความพึงพอใจไม่ได้ถูกยึดเยียดให้อ่านดูหรือฟัง มนุษย์มีทางเลือกที่จะหลบหลีกข่าวสารได้ถ้าต้องการ
2. การใช้สื่อสารมวลชนของมนุษย์มีจุดมุ่งหมาย (goal-directed)
3. สื่อสารมวลชนต้องแข่งขันกับสิ่งเร้าอื่น ๆ อีกหลายอย่าง ที่จะตอบสนองความต้องการรู้ (need of orientation) ของมนุษย์ได้
4. มนุษย์เป็นผู้กำหนดความต้องการของตัวเองจากความสนใจ แรงจูงใจที่เกิดขึ้นในกรณีต่าง ๆ กัน

สมมติฐานของกลุ่มทฤษฎีการใช้ประโยชน์และความพึงพอใจ (use and gratification approach) ที่ถือว่า ในกระบวนการของการสื่อสารนั้น ผู้รับสารมีบทบาทอย่างมากพอ ๆ กับผู้ส่งสาร เพราะผู้รับสารจะรับสารอย่างตั้งใจ และอย่างเลือกสรรในทุกขั้นตอน แนวทางของกลุ่มนี้ได้แตกแยกย่อยออกมาอีกหลายกลุ่ม และกลุ่มที่อาจจะถือได้ว่า เป็นกลุ่มที่มีความเชื่อในลักษณะ active ของผู้รับสารอย่างมากที่สุดจะเป็นกลุ่ม information acquisition/seeking เนื่องจากข้อเสนอของกลุ่ม information acquisition นั้นได้กลับลำดับที่ของผู้ส่งสารและผู้รับสารในแบบจำลองนี้ (กาญจนา แก้วเทพ, 2541, หน้า 54)

ภาพ 2 แบบจำลอง Information Seeking

ที่มา. จาก ทฤษฎีและแนวทางการศึกษา (หน้า 54), โดย กาญจนา แก้วเทพ, 2541, กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

เรื่องความพอใจและความต้องการนั้น บุคคลจะใช้สื่อมวลชนเพื่อสนองความต้องการดังต่อไปนี้ (McCombs & Becker, 1979, p. 51-52)

1. ความต้องการรู้เหตุการณ์ (surveillance) โดยการสังเกตการณ์และติดตามความเคลื่อนไหวต่าง ๆ จากสื่อมวลชน เพื่อให้รู้ทันต่อเหตุการณ์ให้ทันสมัยและรู้ว่าอะไรมีความสำคัญพอที่จะเรียนรู้
2. ต้องการช่วยตัดสินใจ (decision) โดยเฉพาะการตัดสินใจในเรื่องที่เกี่ยวข้องกับชีวิตประจำวัน การรับสื่อมวลชน ทำให้บุคคลสามารถกำหนดความเห็นของตนต่อสถานะหรือเหตุการณ์รอบ ๆ ตัว
3. ต้องการข้อมูลเพื่อการพูดคุยหรือสนทนา (discussions) โดยการรับสื่อทำให้บุคคลมีข้อมูลที่นำไปใช้ในการพูดคุยกับผู้อื่น
4. ต้องการมีส่วนร่วม (participation) ในเหตุการณ์และความเป็นไปต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นรอบตัว
5. ต้องการเสริมความคิดเห็น หรือการสนับสนุนการตัดสินใจที่ได้กระทำไปแล้ว (reinforcement)

6. ต้องการความบันเทิง (relaxing and entertainment) เพื่อความเพลิดเพลิน และผ่อนคลายอารมณ์

งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

งานวิจัยในประเทศ

มณฑิรา อินทขสาร (2539) ศึกษาวิจัยเรื่อง การอ่านข่าวจากหนังสือพิมพ์และหนังสือพิมพ์ออนไลน์ ศึกษาเปรียบเทียบปริมาณข้อมูลที่ได้อ่าน ความจำ และความพึงพอใจของผู้อ่าน โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษารูปแบบการอ่านและการรับรู้ของผู้อ่านจากการอ่านหนังสือพิมพ์และหนังสือพิมพ์ออนไลน์ และความพึงพอใจในการอ่านข่าวจากข่าวจากสื่อแต่ละประเภท ผลการวิจัยพบว่าผู้อ่านข่าวจากหนังสือพิมพ์ออนไลน์สามารถอ่านข่าวในระดับความน่าได้มากกว่าผู้ที่อ่านข่าวจากหนังสือพิมพ์ แต่ในการอ่านถึงระดับเนื้อหา ผู้ที่อ่านจากหนังสือพิมพ์สามารถอ่านข่าวได้มากกว่าผู้ที่อ่านจากหนังสือพิมพ์ออนไลน์ โดยที่ผู้ที่อ่านข่าวจากหนังสือพิมพ์และหนังสือพิมพ์ออนไลน์สามารถจดจำเนื้อหาข่าวได้ในจำนวนชิ้นข่าวที่ไม่แตกต่างกัน และเมื่อเปรียบเทียบความจำต่อชิ้นข่าวพบว่า ผู้ที่อ่านข่าวจากหนังสือพิมพ์สามารถจดจำข้อมูลได้ถูกต้องตามข้อเท็จจริงมากกว่าที่อ่านจากหนังสือพิมพ์ออนไลน์ แต่ถ้าเปรียบเทียบความจำข้อมูลที่ถูกต้องเฉลี่ยของแต่ละกลุ่ม พบว่า ทั้งผู้ที่อ่านข่าวจากหนังสือพิมพ์และหนังสือพิมพ์ออนไลน์สามารถจดจำข้อมูลได้ถูกต้องตามข้อเท็จจริงได้ไม่แตกต่างกัน ในด้านความสามารถในการดึงดูความสนใจของรูปภาพและ กราฟิก พบว่า รูปภาพและกราฟิกเป็นปัจจัยที่มีความสำคัญเป็นอันดับต้น ๆ ที่สามารถดึงดูความสนใจของผู้อ่าน และใน ส่วนความพึงพอใจ พบว่า ผู้อ่านข่าวจากหนังสือพิมพ์และหนังสือพิมพ์ออนไลน์จะรู้สึกพึงพอใจในลักษณะต่าง ๆ ของหนังสือพิมพ์ทั้งสองประเภทแตกต่างกัน

งานวิจัยของ มณฑิรา อินทขสาร แสดงให้เห็นว่า ความสามารถในการจดจำข้อมูลของผู้อ่านหนังสือพิมพ์และหนังสือพิมพ์ออนไลน์ ไม่แตกต่างกันมากนัก แต่ด้านเนื้อหาเชิงลึกจะได้จากหนังสือพิมพ์ธรรมดามากกว่า แต่หนังสือพิมพ์ออนไลน์ก็ได้เปรียบใน

ด้านกราฟิกที่สามารถดึงดูดใจมากกว่า ดังนั้น ปัจจัยด้านรูปแบบและเนื้อหาของหนังสือพิมพ์ทั้งสองประเภทจะมีผลต่อความพึงพอใจของผู้อ่านต่างกัน

ศุจิกา ดวงมณี (2539) กล่าวว่า หนังสือพิมพ์จัดทำเว็บไซต์เพื่อเป็นการเสริมภาพลักษณ์ขององค์กร และเพื่อเพิ่มโอกาสในการแพร่กระจายข้อมูลข่าวสาร รวมทั้งเพื่อส่งเสริมช่องทางการตลาด เช่น เป็นช่องทางในการขายพื้นที่โฆษณา เช่น หนังสือพิมพ์ The Dallas Morning News ได้ลงข่าวของ Timothy McVeigh บนเว็บไซต์หลายชั่วโมง ก่อนหนังสือพิมพ์จะออกจำหน่ายจริง ส่งผลให้ยอดขายของหนังสือพิมพ์ The Dallas Morning News ในวันนั้นมียอดจำหน่ายสูงขึ้นเป็นประวัติการณ์

ผลการวิจัยของ ศุจิกา ดวงมณี แสดงให้เห็นว่า การนำเสนอข่าวผ่านทางเว็บไซต์เป็นช่องทางในการเพิ่มจุดขายให้กับหนังสือพิมพ์กระดาษ แล้วชี้ให้เห็นว่ามีผู้อ่านข้อมูลจากทางอินเทอร์เน็ตเป็นจำนวนมาก

อำไพศรี โสประทุม (2539) ศึกษาวิจัยเรื่อง พฤติกรรมการเปิดรับข้อมูลข่าวสาร และปัจจัยบางประการที่มีผลต่อการยอมรับสื่อคอมพิวเตอร์ระบบอินเทอร์เน็ตของผู้ใช้คอมพิวเตอร์ในเขตกรุงเทพมหานคร โดยใช้แบบสอบถามเป็นเครื่องมือในการเก็บข้อมูลกับกลุ่มตัวอย่างจำนวน 224 ตัวอย่าง ผลการวิจัยพบว่า สื่อบุคคลเป็นสื่อที่มีอิทธิพลต่อการยอมรับอินเทอร์เน็ตมากกว่าสื่อมวลชนและสื่อเฉพาะกิจ สื่อมวลชนมีความสัมพันธ์กับความถี่ในการใช้ ความจำเป็นในการติดต่อสื่อสารในงานธุรกิจปัจจุบัน ขณะที่สื่อเฉพาะกิจมีความสัมพันธ์กับความถี่ในการใช้อินเทอร์เน็ต สภาพทางเศรษฐกิจและสังคมมีความสัมพันธ์กับการยอมรับอินเทอร์เน็ต โดยที่การศึกษามีความสัมพันธ์กับการใช้อินเทอร์เน็ตช่วยในการทำงาน รายได้ต่อเดือนมีความสัมพันธ์กับความต้องการใช้ในอนาคต การเป็นเจ้าของมีความสัมพันธ์กับความถี่ในการใช้ การช่วยพัฒนาในการทำงานและความต้องการใช้ในอนาคต คุณลักษณะของอินเทอร์เน็ตมีความสัมพันธ์กับการยอมรับอินเทอร์เน็ต

งานวิจัยของ อำไพศรี โสประทุม ชี้ให้เห็นถึงความจำเป็นในการใช้คอมพิวเตอร์ในการทำงาน ซึ่งสัมพันธ์กับการใช้อินเทอร์เน็ต ดังนั้น ผู้ศึกษาจึงเห็นว่าผู้ที่ทำงานเกี่ยวกับคอมพิวเตอร์และอินเทอร์เน็ตจึงจะเป็นผู้ที่เข้าอ่านข่าวจากหนังสือพิมพ์ออนไลน์มากที่สุด

กาญจนา กาญจนทวี (2542) ศึกษาวิจัยเรื่อง *แรงจูงใจ พฤติกรรม และความพึงพอใจ* ของผู้อ่านหนังสือพิมพ์ออนไลน์ โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษารูปแบบการใช้สื่อหนังสือพิมพ์ออนไลน์ไทย โดยวิเคราะห์จากแรงจูงใจ พฤติกรรม และความพึงพอใจของผู้อ่านหนังสือพิมพ์ออนไลน์ไทย 7 ฉบับ คือ ไทยรัฐ เคลิวิสต์ ผู้จัดการ กรุงเทพธุรกิจ ฐานเศรษฐกิจ บางกอกโพสต์ และเดอะเนชั่น โดยใช้แบบสอบถามจำนวน 1,297 ชุด ผลการวิจัยพบว่า กลุ่มตัวอย่างซึ่งอาศัยอยู่ในเมืองไทยจะมีอายุระหว่าง 18-25 ปี มีความต้องการที่จะเป็นคนที่ทันสมัย การใช้หนังสือพิมพ์ออนไลน์ในการเปิดรับข่าวสารเป็นอันดับที่ 4 รองจากสื่อโทรทัศน์ วิทยุ และหนังสือพิมพ์ แรงจูงใจที่ผลักดันให้เปิดรับคือความสะดวกเนื่องจากมีการใช้งานอินเทอร์เน็ตอยู่เป็นประจำและจะเปิดรับเฉพาะข่าวสารที่สนใจโดยใช้เวลาอ่านประมาณ 10-20 นาทีในช่วงเวลา 08.00-16.00 น. ของการเปิดรับมากกว่า 1 ครั้งในแต่ละวัน วันละ 2-3 ฉบับ เนื้อหาที่นิยมอ่านมากที่สุดคือข่าวสังคม รองลงมาคือ ข่าวคอมพิวเตอร์-เทคโนโลยี ข่าวบันเทิงและข่าวภูมิภาค สำหรับความพึงพอใจที่ได้จากการอ่านหนังสือพิมพ์ออนไลน์ของกลุ่มตัวอย่าง คือความสดใหม่ของข่าวและการใช้งานง่าย ในส่วนของปัญหาที่ได้จากการอ่านหนังสือพิมพ์ออนไลน์คือความล่าช้าในการใส่ข้อมูลใหม่รองลงมาคือข้อมูลมีน้อยเกินไป เกิดความเมื่อยล้าและปวดตา และสุดท้ายคือ มีเวลาจำกัดในการอ่านข้อมูล

การวิจัยของ กาญจนา กาญจนทวี แสดงให้เห็นว่าการอ่านหนังสือพิมพ์ออนไลน์มีปัจจัยด้านเวลา และปัญหาจากการอ่าน เนื่องจากการอ่านบนจออาจทำให้ปวดตามากกว่า และผู้อ่านส่วนใหญ่จะเป็นวัยรุ่น ผู้วิจัยจะได้นำข้อมูลนี้มาเกี่ยวข้องกับงานวิจัยในเรื่องของลักษณะประชากรศาสตร์

สุบรรจง ชมเกสร (2548) ศึกษาวิจัยเรื่อง *ปัจจัยที่มีผลต่อการอ่านหนังสือพิมพ์ออนไลน์* พบว่า ผู้อ่านส่วนใหญ่เป็นเพศหญิงอายุระหว่าง 20-29 ปี การศึกษาอยู่ในระดับปริญญาตรี อาชีพพนักงานบริษัท ส่วนใหญ่อ่านติดต่อกัน 1-2 ปี ใช้เวลาในการอ่าน 15-20 นาที น้อยกว่า 3 ครั้งต่อสัปดาห์ นอกจากนี้ยังพบว่าปัจจัยที่มีผลต่อการอ่าน คือเนื้อหา การออกแบบ และประโยชน์ที่ผู้อ่านจะได้รับ

ผู้วิจัยได้นำเอาปัจจัยทางด้านการออกแบบ เนื้อหา ของหนังสือพิมพ์ออนไลน์มา ประกอบการวิจัย โดยผลงานวิจัยของสุบรรจง ชมเกสร ได้แสดงให้เห็นว่าเป็นปัจจัย สำคัญที่มีผลต่อความพึงพอใจในการอ่านหนังสือพิมพ์ออนไลน์

งานวิจัยในต่างประเทศ

Mings (1998) ได้ศึกษาความพึงพอใจในการอ่านหนังสือพิมพ์ออนไลน์ เปรียบเทียบกับการอ่านหนังสือพิมพ์ปกติ โดยใช้กลุ่มอาสาสมัครจำนวน 30 คน พบว่า กลุ่มอาสาสมัครมีความพึงพอใจจากหนังสือพิมพ์ทั้ง 2 ฉบับไม่แตกต่างกัน แต่ หนังสือพิมพ์ออนไลน์จะให้ความพึงพอใจในการค้นหาสิ่งแปลกใหม่ ที่มีความ หลากหลาย แต่ในหนังสือพิมพ์ปกติจะให้รายละเอียดมากกว่า

งานวิจัยของ Mings ได้ผลการวิจัยว่ามีความพึงพอใจในการอ่านหนังสือพิมพ์ ออนไลน์ไม่ต่างจากการอ่านหนังสือพิมพ์ปกติ และยังแสดงให้เห็นว่า หนังสือพิมพ์ ออนไลน์มีรูปแบบ ที่ให้ความพึงพอใจมากกว่า ทำให้มีแนวโน้มที่จะมีผู้อ่านมากขึ้นใน อนาคต

Klipstine (2004) ศึกษาเกี่ยวกับช่องทางใหม่ในการนำเสนอข่าวสารด้วยสื่อ อิเล็กทรอนิกส์ พบว่า รูปแบบการรับสารจะเปลี่ยน ไปโดยมีผู้รับสารเป็นจุดศูนย์กลาง ในการค้นหาข่าวสารที่ตนเองต้องการได้จากอินเทอร์เน็ต จากเดิมที่มีลักษณะที่ผู้ส่งสาร เป็นผู้ป้อนข่าวสารให้ผู้รับแต่เพียงอย่างเดียว

งานวิจัยของ Klipstine ไม่ได้ศึกษาหนังสือพิมพ์ออนไลน์โดยตรง แต่ศึกษาใน ฐานะที่มีการใช้อินเทอร์เน็ตเป็นช่องทางใหม่ในการนำเสนอข้อมูล การสื่อข้อมูลบน ช่องทางที่เป็นอิเล็กทรอนิกส์นั้น รวมถึงการเสนอข่าวบนอินเทอร์เน็ตด้วย โดยผู้อ่าน สามารถเลือกรับข้อมูลที่ตนเองต้องการได้ ไม่ต้องเปิดอ่านข้อมูลที่ตนเองไม่ได้สนใจ จึง สอดคล้องกับการเลือกรับข้อมูลได้ง่ายในการใช้สื่ออิเล็กทรอนิกส์

Bergstrom (2005) ศึกษาเรื่อง ข่าวออนไลน์ ในเรื่องของกรบริโภคนิตข่าวสารบน อินเทอร์เน็ตระหว่างปี ค.ศ. 1998-2003 ของชาวสวีเดน อธิบายว่าการอ่านข่าวบน อินเทอร์เน็ตไม่ใช่เหตุผลหลักในการเข้าไปใช้ แต่จะเป็นการอ่านข่าวคล้าย ๆ กับ การแสวงหาข้อมูลอื่น ๆ และมีแนวโน้มที่จะมีความนิยมในการอ่านข่าวบนอินเทอร์เน็ต

มากขึ้นในอนาคต โดยเชื่อว่าเว็บไซต์จะเป็นแหล่งข่าวสารอีกช่องทางหนึ่งในชีวิตประจำวันในที่สุด

Pedersen (2006) พบว่า การเสนอข่าวสารผ่านหนังสือพิมพ์ออนไลน์ เป็นรูปแบบการนำเสนอข้อมูลที่ทันสมัย เพราะสามารถใส่ข้อมูลใหม่ได้ตลอดเวลา สามารถส่งข่าวสารถึงผู้รับได้โดยสามารถส่ง ภาพ เสียง วิดีโอ และลิงค์ข้อมูลที่เกี่ยวข้อง ตลอดจนสามารถตอบกลับสู่แหล่งข่าวได้

งานวิจัยของ Pedersen ชี้ให้เห็นถึงความรวดเร็วในการเข้าถึงข่าวสาร การโต้ตอบกันระหว่างผู้ส่งกับผู้รับสาร และการเปลี่ยนแปลงข่าวสารที่สามารถทำได้รวดเร็ว อีกทั้งลดข้อจำกัดในเรื่องของความยาวของข่าว ผู้วิจัยคิดว่างานวิจัยเรื่องนี้เกี่ยวข้องกับแนวคิดเรื่องช่องทางใหม่ในการนำเสนอข่าวความนิยมของการอ่านข่าวบนอินเทอร์เน็ตจะมากขึ้น โดยการอ่านข่าวนั้นจะเริ่มด้วยการเข้าใช้อินเทอร์เน็ตในเหตุผลอื่น ๆ แล้วเจอข้อมูลที่น่าสนใจจึงเริ่มอ่าน ดังผลที่ได้จากงานวิจัยของ Bergstrom ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยอื่น ๆ ที่ว่าการเลือกรับข้อมูลข่าวสารบนอินเทอร์เน็ต จะใช้เวลาน้อยในการอ่านและโดยส่วนใหญ่จะอ่านเฉพาะความนำของข่าว โดยไม่สนใจเนื้อหาภายในมากนัก ผู้วิจัยจะนำไปใช้ในการศึกษาว่า การอ่านข่าวบนอินเทอร์เน็ตนั้นได้รับข้อมูลข่าวครบถ้วนหรือไม่เมื่อเปรียบเทียบกับการอ่านหนังสือพิมพ์แบบธรรมดา

Carpenter (2007) ศึกษาเกี่ยวกับคุณภาพของข่าวจากหนังสือพิมพ์ออนไลน์เปรียบเทียบกับข่าว ที่ได้จากนักเขียนอิสระที่ใช้อินเทอร์เน็ตเป็นช่องทางการสื่อสารพบว่า เนื้อหาข่าวที่ได้มีความคล้ายคลึงกัน แต่ลักษณะการเขียนข่าว และถ้อยคำที่ใช้ จะแตกต่างจาก ข่าวที่เขียนโดยนักข่าวหนังสือพิมพ์ออนไลน์ในด้านการใช้ภาษาที่เป็นทางการ และ ข้อมูลเพิ่มเติมของข่าว

การศึกษาของ Carpenter ในเรื่องแหล่งที่มาของข่าวออนไลน์ ผู้วิจัยได้นำเอามาวิเคราะห์ว่าการนำข่าว มาสร้างเป็นลิงค์ตามเว็บไซต์ต่าง ๆ มีความถูกต้องน่าเชื่อถือหรือไม่เมื่อเทียบกับ ข่าวที่ได้อ่านจากเว็บไซต์ของหนังสือพิมพ์ออนไลน์ และมีผลต่อความพึงพอใจของผู้อ่านหรือไม่

จากแนวความคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องดังที่กล่าวมาแล้ว ทำให้ผู้วิจัยสนใจที่จะศึกษา รูปแบบของหนังสือพิมพ์ออนไลน์ ที่มีผลต่อความพึงพอใจที่ผู้อ่านข่าว

จะได้รับจากการอ่านหนังสือพิมพ์ออนไลน์ เพื่อที่จะได้ทราบข้อมูลและนำมาใช้ในการปรับปรุงการให้บริการข่าวสารออนไลน์ให้ตรงตามความต้องการของผู้อ่าน โดยมีวิธีการในการดำเนินการวิจัยดังที่จะกล่าวในบทต่อไป